

τερον γεύμα παρατίθεται κατά τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· οὕτω φέρ' εἶπεν παρὰ τοῖς Ἄρασι, τοῖς τε νομάσι καὶ τοῖς ἐγκαθησταμένοις, καθὼς καὶ παρὰ τοῖς Πέρσαις. Προέρχεται δὲ τοῦτο καὶ διότι αἱ ἕξεις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου τὸ ἐπιτάττουσι, κυρίως ὅμως διότι ὁ μὲν ἡλῖος ἐν ταῖς χώραις αὐταῖς εἶναι καυστικός καὶ ἐκνευρίζει τὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ δρότος τὸναντίον τῆς ἐσπέρας ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς διεγείρει τὴν ὄρεξιν, καθιστᾷ ἐνταυτῷ καὶ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς ἔτι μᾶλλον εὐάρεστον. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι τὸ ἐσπέρας παρέθετον τὸ κύριον αὐτῶν γεῦμα, ἀρκοῦμενοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας εἰς ἐλαφρόν τι πρόγευμα, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐθεώρουν ὡς πρᾶξιν ἐπαινετὴν τὸ νὰ μὴ λάβῃ τις οὐδεμίαν τροφήν πρὸ τῆς πρωϊνῆς προσευχῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἔτρωγον ἀφθόνως τρεῖς τῆς ἡμέρας, τὴν πρωτὰν δηλονότι, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἐσπέρας. Πλὴν ἐπειδὴ τὸ μεταξὺ τοῦ γεύματος καὶ τοῦ δεῖπνου χρονικὸν διάστημα ἦν μακρὸν, διέκοπτον αὐτὸ πολλάκις δι' εἶδους τινὸς δειλινοῦ, ἐσπερίσματος καλουμένου, διὰ τοῦτο δὲ ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Φιλῆμων, «τροφαῖς ἐχρῶντο οἱ παλαιοὶ ἀκρατίσματι, ἀρίστω, ἐσπερίσματι, δειπνῷ.» Τέλος καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν αὐτὴν τῶν Ἑλλήνων ἠκολούθουν μεταγενέστερον τεκτικὴν ἀρχικῶς δὲ τὸ μὲν πρόγευμα αὐτῶν, prandium καλούμενον, παρετίθετο περὶ τὴν μεσημβρίαν, τὸ δὲ δεῖπνον, coena καλούμενον, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· ὅτε ὅμως ἀποκῆσαντες πλοῦτον, συναπέκτησαν καὶ ἕξεις τρυφηλᾶς καὶ ἠῤῥησαν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐδεσμάτων, τὸ δεῖπνον αὐτῶν, ὅπερ ἦτο καὶ τὸ κυριώτερον αὐτῶν γεῦμα, παρετίθετο ἐνωρίτερον, ἀπὸ τῆς τετάρτης δηλαδὴ ἢ καὶ τῆς τρίτης μετὰ μεσημβρίαν ὥρας.

Οἱ λαοὶ οἱ μετὰ τὴν περίοδον τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων περιελθόντες εἰς τὴν ἀνάγκυσιν καὶ τὴν εὐημερίαν ταχέως ἐγκαταλιμπάνουσι καὶ τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν λιτότητα. Τρώγουσι συχνότερον, τὰ δὲ ἄλλοτε ἀπλᾶ αὐτῶν γεύματα διαδέχονται πολυτελεῆ συμπόσια καὶ εὐωχίαι. Κατὰ τοὺς ἠρωϊκοὺς χρόνους οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔτρωγον καθήμενοι, ὁ δὲ πολίτης τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐγευματίεζε μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐν ἐνδοτέρῳ τινὶ θαλάμῳ τῆς οἰκίας ἐπὶ θρονίῳ ἢ καθισμάτων περὶ τὴν τράπεζαν. Αὐτὸ τοῦτο συνέβαινε καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τοῖς Ἰουδαίοις. Μικρὸν ὅμως καὶ κατ' ὀλίγον εἰσήχθη παρὰ τε τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ἔθος τοῦ τρώγειν αὐτοὺς ἡμικατακεκλιμένους. Οἱ Ἕλληνας μάλιστα, θεωροῦντες, ὅτι τὸ δωματίον ἐν ᾧ τέως ἔτρωγον ἦν στενὸν πλεον τοῦ δέοντος, ἐξέλεγον διὰ τὰ γεύματά των εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τῆς οἰκίας εὐρεῖαν τινὰ αἵθυσαν, ἦν καὶ ἐκόσμου διὰ πολυτίμων ταπητῶν καὶ ἀνθῶν καὶ ἐν ᾗ

ἔκαιον εὐωδέστατα ἀρώματα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὑπερέτερον πάντας τοὺς λοιποὺς λαοὺς ὡς πρὸς τὰ παρατιθέμενα ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐδέσματα, καὶ ἀπὸ αὐτῶν δὲ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Δημοκρατίας ἐθυσίαζον πρὸς τοῦτο μυθώδη ποσά· οὕτως ὁ διαβόητος τραγικὸς ἠθοποιὸς Αἰσωπὸς κατεσπατάλησεν εἰς γεύματα ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, παρέθετεν ὅμως τοῖς ξένοις αὐτοῦ τὰ περιεργότατα, ἀλλὰ καὶ δαπανηρότατα ἐδέσματα, φέρ' εἶπεν γλώσσας ἀπδόνων καὶ καρδίας ψιττακῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καὶ μόνον τὸ ἔθος τοῦ τρώγειν τοὺς συνδαιτυμόνας ἡμικατακεκλιμένους ἀρκεῖ, ὅπως καταδείξῃ τὴν εἰς τὰ ἤθη ἐπελοῦσαν μεταβολὴν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς δὲν εἶναι πλεον οἱ σκαῖοὶ ἀπόγονοι τοῦ Ῥωμύλου. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἀληθῶς ἡ χρῆσις αὕτη τῶν κλινῶν ἐν τοῖς συμποσίοις οὐδεμίαν παρεῖχεν ἀφορμὴν εἰς ἀσχημίαις, διότι αἱ γυναῖκες ἔτρωγον πάντοτε ἀκόμη καθήμεναι· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τῶν Καيسάρων καὶ ἐφεξῆς ἡμικατεκλίνοντο καὶ αὐταὶ παρὰ τοῖς ἀνδράσιν, ἔκτοτε δὲ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὰ τοιαῦτα γεύματα, διαρκούντα ἐπὶ πολλὰς πόλιν ἡμέρας, ἐξέπιπτον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἀληθῆ ὄργια.

Τὸ ἔθος τοῦ προσεύχεσθαι πρὸ τοῦ γεύματος καὶ μετ' αὐτὸ ὑφίσταται ἀπὸ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· οὕτω παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, παρ' οἷς ἡ τοιαύτη προσευχὴ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀληθῶς εὐσεβῆς πρᾶξις· ὁμοίως οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεράτουν τὸ κύριον αὐτῶν γεῦμα πίνοντες μικρὰν ποσότητα ἀκράτου οἴνου πρὸς τιμὴν τῶν ἀληθῶν δαιμόνων. Αὐτὸ τοῦτο ἔπραττον καὶ δσάκις ἐποίουν σπονδὰς πρὸς τιμὴν θεῶν ἢ ἡρώων ἢ Διὸς τοῦ Σωτῆρος.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Καίσαρος οἱ λαίμαργοι καὶ κοιλιόδουλοι τῆς Ῥώμης εἶχον ἤδη τὴν συνήθειαν, ἀφοῦ ἔτρωγον, νὰ γαργαλίωσι τὸν ἐαυτῶν οὐρανίσκον διὰ πτερῶν ψιττακοῦ, ὅπως προκαλέσωσιν οὕτως ἐμετόν, δι' οὗ ἀπκλάσσωσιν τὸν στόμαχον τοῦ περιεχομένου του, ἡδύναντο νὰ τὸν πληρώσωσιν ἐκ νέου, χωρὶς νὰ ἀναμείνωσιν τὴν χώνευσιν τῆς τροφῆς. Ἐπίσης διέγειρον τὴν ὄρεξιν διὰ λουτρῶν καὶ γυμνασιακῶν ἀσκήσεων· τὴν πρὸς τὰ ποτὰ πάλιν διάθεσιν ἐξῆγειρον περικλειόμενοι ἐντὸς ξηροῦ ἀτμοῦ. Ὡς ἀντίδοτον τέλος κατὰ τῆς μέθης ἐμάσσων καρπὸν τινα, θερμὸν καλούμενον. Πλὴν τῶν δούλων τῶν προσκεκολλημένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὀψοφυλακίου καὶ τῆς τραπέζης, ἡ πληθὺς καὶ ἡ λεπτολόγος τελειότης τῶν ἐδεσμάτων ἀπῆτει δλόκληρον στρατιὰν μαγειρῶν, μόνη δὲ ἡ μεταφορὰ τῶν καταναλισκομένων ἀντικειμένων ἀπῆτει φοβεράς δαπάνας, διότι οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς μὲν ψιττακοὺς ἐκόμιζον ἐκ τῆς Σάμου, τὰς ὄρνιθας ἐκ τῆς Φρυγίας, τὰ ἐρίφια ἐκ τῆς Ἀμβρακίας, τοὺς θύνους ἐκ τοῦ Βοσπό-

μαινομένης θαλάσσης. Εὐχαρίστως πιστεύομεν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, οὐ τινος ἢ τύχῃ ἐσχάτως συνεκίνησεν ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, τὸν ἀτυχῆ τοῦ Μεξικικοῦ αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανόν, ὅτι καὶ αὐτὸν ἐπίσης τὰ θέλγητρα ἐνὸς τῶν ἀρχαίων ἐκείνων προσώπων ἐδέσμευον, ὅτι ἡ εἰκὼν τῆς Εὐλαίας, τῆς ὑψηλῆς τῆς Κορίνθου μνηστῆς, ἐν τῇ μακρῇ αὐτοῦ περιηγήσει πολλὸν χρόνον τὸν ἠκολούθησεν.

Ἐν ἔτει 1835 ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος τῷ Θεοφίλῳ Καίρῃ τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ Σωτῆρος, τὸ ὅποσον ἀπεποιήθη ὁ ἐπιφανὴς ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐπομένης διδασκαλικατικῆς ἐπιστολῆς του. Καὶ δύο ἕτεροι κληρικοί, ὁ Φαρμακίδης καὶ ὁ Κωνσταντᾶς, ἀπεποιήθησαν νὰ δεσφώσι παράσημα.

Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΪΡΗ

Βασιλεῦ!

Μέλλων νὰ κινήσω ἀπὸ Σύρον διὰ τὴν προευόουσαν ταύτην τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἔλαβον διὰ τοῦ Νομάρχου τῶν Κυκλάδων τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος καὶ δίπλωμα, μὲ τὰ ὁποῖα ἠθέλησεν ἡ Ὑμ. Μεγαλειότης νὰ μὲ τιμῆσῃ.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφράσω ὡς πρέπει τὴν χαρὰν τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, τῆς ὁποίας αἰσθάνομαι χρεώστην ἐμαυτὸν πρὸς τὴν Ὑμ. Μεγαλειότητα καὶ διὰ τὸ δοθὲν μοι τοῦτο βραβεῖον, ἂν καὶ δὲν ἔπραξα τίποτε τοιοῦτου βραβεῖου ἄξιον, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν, τὴν ὁποίαν εὐρίσκω νὰ πράξω καὶ ἐγὼ μέρος τοῦλάχιστον τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης, ἥτις πάντοτε μὲ ἐβασάνιζε· καθ' ὅτι ἐπεθύμουν πρὸ πολλοῦ νὰ προσφέρω τι καὶ ἐγὼ πρὸς τὸ ἔθνος μου ἀντάξιον τῶν ὅσων πρὸς αὐτὸ ν' ἀποδώσω χρεωστώ· ἀλλὰ δὲν εἶχον πῶς νὰ πληρώσω τὴν τοιαύτην μου ἐφεσιν. Ἦδη ἀξιωθεὶς τοῦ ὑπὸ τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος δωρηθέντος μοι τοῦτου Σταυροῦ, λαμβάνω εὐχαρίστως τὴν εὐκαιρίαν ταύτην καὶ τολμῶ νὰ τὸ προσφέρω δι' αὐτῆς εἰς ὁποιοῦδήποτε ἄλλον ὁμογενῆ μου, ἄξιον τοιοῦτου ὄντως ἀριστείου, καὶ τοῦτο θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ μέγιστον τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος εὐεργέτημα· διότι μοι δίδει ἀφορμὴν νὰ δεῖξω καὶ διὰ τῆς τοιαύτης προσφοράς μου τὴν πρὸς τὸ ἔθνος ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν.

Εἰς ἐμὲ δὲ, Βασιλεῦ, ἱκανὴ μένει ἀμοιβή, ὅτι ἐπροσπάθησα τοῦλάχιστον νὰ κάμω τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος μου· ἱκανὴ εὐχαρίστησις, ὅτι τὴν εἶδον κατὰ τοῦ ἀγρίου ἐχθροῦ καὶ τυράννου θριαμβεύουσαν· ἀρετὴ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις νὰ φθάσω εἰς τὸ τέρας τῆς ζωῆς μου, βέβαιος, ὅτι δὲν ἐματαιώθησαν ὅσα θυσιάαι ἔγιναν καὶ ὅσα αἵματτα ἐχύθησαν δι' αὐτὴν, καὶ εὐελπίς, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εὗρεν εἰς σέ, Βασιλεῦ, ἐκείνον ὅστις καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ εὐδαιμονίαν του μὲ τοὺς συνταγματικαὺς ἐκείνους θεσμούς μὲ τοὺς

ὁποίους μόνος ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων διώρισεν νὰ ἀνθρωπίζη καὶ νὰ εὐδαιμονῆ τὸ λογικὸν του κτῆμα, ὁ ἄνθρωπος, καὶ τοὺς ὁποίους κανεὶς ἀτιμωρητῆ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ.

Μεγίστη δὲ εὐτυχία θέλει εἶσθαι εἰς ἐμὲ, ἐὰν ἀφῶσω τὸν κόσμον, βλέπων τοὺς ὁμογενεῖς μου ἀπολαμβάνοντας τὰ ἐκ τῶν τοιούτων νόμων διὰ Σοῦ προκύπτοντα ἀγαθὰ, ἐλπίζοντας ὅτι θέλουσιν ἀδιαλείπτως τὰ ἀπολαμβάνει καὶ εὐλογώντας ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποιον θέλουσι τὰ χρεωστῆ καὶ εἰς τῶν ὁποίων εἶμαι καὶ ἐγὼ καὶ θέλω εἶσθαι,

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 25 Ἰουνίου 1835.

Εὐπειθέτατος καὶ πιστότατος
ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΪΡΗΣ.

Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΙΝΕ ΑΣΥΛΟΣ;

Ὁ ἰδιωτικὸς βίος εἶνε ἄσυλος; Τὸ ἄσυλον αὐτὸ ἐπιζητεῖ ἕκαστος δι' ἑαυτὸν, δὲν τὸ ἐπιτρέπει ὁμως εἰς ἄλλον. Ἄσυλος εἶνε ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ κρύπτοντος τὰ κατ' αὐτὸν ἐν τῇ χλόῃ τῶν ἀγρῶν, τοῦ εὐτυχοῦς ἐν τῇ ταπεινώσει, τοῦ ἄγοντος βίον μονήρη, τοῦ εὐδαιμόνου ὑπὸ τὸν ἥλιον, τοῦ ἐπιδιώκοντος τῶν δένδρων τὰς σκιάς καὶ τῶν ἀνθέων τὰ ἀρώματα, τοῦ κατατρίβοντος ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον πρὸς κατάληψιν μιᾶς ἐννοίας, πρὸς ἀνάλυσιν μιᾶς σκέψεως, πρὸς ἀνακάλυψιν ἐνὸς ἀνθους, πρὸς διώξιν μιᾶς χιμαίρας. Ἄλλ' ὁ πάντα κινῶν λίθον, ὅπως καταστήσῃ τὸν βίον αὐτοῦ δημόσιον, ἀλλ' ὁ καταθορυβῶν, διὰ νὰ ἀκουσθῆ, ἀλλ' ὁ ἀναβαίνων ἐν ὑψηλοῖς, διὰ νὰ φανῆ εἰς τὸν κόσμον, τίνα ὀνομάζει ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον; Ὁ βουλευτὴς, παραδείγματος χάριν, ἔχει βίον ἰδιωτικόν; Πᾶς τις δὲ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπισκοπήσῃ τὰ διακείμενα τοῦ ἐμπορευομένου ἅπαντα τῆς πατρίδος αὐτοῦ τὰ συμφέροντα, πρὸς θεραπείαν τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν;

ALPHONSE KARR.

ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Μύρισ' ἡ δάφνη 'ς τοὺς ναοὺς, Χριστὸς ἀνέστη ψάλλον,
χαρὰς τραγοῦδι, ἀγάπῃ μου, ἀρχίνησε καὶ ψάλλει!

Βλέπεις χοροὺς, βλέπεις φιλιὰς;
ἦλλο' ἢ γλυκεῖά μας Πασχαλιά!
λουλούδια τῆ, ἀνοίξω 'ς τὸ μέτωπόν τους βάλλον,
καὶ 'ς τὸ δικό σου βάλλει.

Χριστὸς ἀνέστη!... νὰ ἴδω τί θὰ μὲ πῆ; καὶ τώρα;
ὁ ἐν Χριστῷ μας ἀπαρημὸς ἐκ τρίτου δὲν θὰ γένη;

Στάσου, μὴ φεύγεις τὸ φιλί!
στάσου, μαριόλινο πουλί!
'ς τὰ χεῖλη μου ἢ φιλικὴ ψυχὴ μου τὰ πυρφόρα
χειλάκια σου προσμένει.

Βλέπεις χοραεῖς; ἀκούς φωναεῖς; διὲ τὰ παιδιὰ τὰ ξένα,
ἔδω κ' ἐκεῖ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας φιλοῦνται.

Ἡ Πασχαλιά δὲν σὲ κινεῖ;
καὶ σὺ δὲν εἶσαι χριστιανή;